

หลวงพ่อโต วัดกัลยาณมิตร

ประวัติ วัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหาร

★ สกานะและที่ตั้ง

วัดกัลยาณมิตร เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรมหาวิหาร เป็น วัดขนาดใหญ่

ที่ตั้ง ตรงปากคลองบางกอกใหญ่ หน้าวัดอยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงข้ามกับโรงเรียนราชินี

อยู่เลขที่ ๓๗๑ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ ๓๓ ไร่ ๑ งาน ๑๘ ตารางวา

เขตวิสุงคามสีมา หรือ บริเวณพระอุโบสถ ด้านกว้าง ๓๑.๗๕ เมตร ด้านยาว ๔๑.๕๓ เมตร

ส่วนบริเวณของวัดโดยรอบ ทิศตะวันออกยาว ๒๖๒ เมตร มีคูข้างวัดเป็นเขต ติดต่อกับเนื้อที่บ้าน

ราษฎร ทิศตะวันตกยาว ๒๖๖ เมตร มีเขื่อนข้างวัดเป็นเขต ติดต่อกับคลองบางกอกใหญ่

ทิศเหนือยาว ๒๐๖ เมตร มีเขื่อนหน้าวัดเป็นเขต ติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศใต้ยาว ๒๑๖

เมตร มีคูข้างวัดเป็นเขต ติดต่อกับเนื้อที่ราษฎรและที่ธรณีสงฆ์ของวัดบางส่วน

ที่ธรณีสงฆ์วัดกัลยาณมิตรนั้นมีอีก ๘ แปลง พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าปีเตรีศภัทรายุวดี และ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเจริญศรีชนมายุ [(พระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เจ้าจอมมารดาแสง ธิดาพระยาไชยวิชิต (ช่วง กัลยาณมิตร บุตรเจ้าพระยานิกรบดินทร)] ถวายวัดไว้จำนวนเนื้อที่ ๓๘ ไร่ ๑ งาน ๖๐ ตารางวา คือ ที่ดิน ตำบลบ้านแขกตึกขาว อำเภอคลองสาน จังหวัดธนบุรี หรือในปัจจุบันคือที่ดินในซอยช่างนาคนอนสมเด็จพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

★ ผู้สร้างวัดและความสำคัญของวัด

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เจ้าพระยานิกรบดินทร (เจ้าสัวโต ต้นสกุลกัลยาณมิตร) ว่าที่สมุหนายก ชื่อจีนว่า เต้า แซ่อึ้ง เมื่อครั้งยังเป็นพระยาราษฎร์สุภาวดี เจ้ากรมพระสุรัสวดีกลาง (ชื่อกรมในสมัยโบราณ มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชีไพร่พล ตลอดจนการเกณฑ์ชายฉกรรจ์เข้ามาฝึกอาวุธและวิชาการรบ เพื่อเป็นกำลังสำรองเวลาบ้านเมืองมีศึกสงคราม) ได้อุทิศที่บ้านและซื้อที่ดินบริเวณใกล้เคียงเพิ่มเติมเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างพระอาราม ที่ดินบริเวณที่จะสร้างวัดกัลยาณมิตรนี้เดิมในสมัยกรุงศรีอยุธยาไม่มีดิน เป็นแม่น้ำดอนขึ้น ครั้นกรุงธนบุรีเป็นที่จอดแพได้ ครั้นนานวันผันกลับดอนเป็นดิน กลายเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของพ่อค้าชาวจีนฮกเกี้ยนที่ได้รับพระราชทานที่ดินจากพระมหากษัตริย์ไทย เช่น หลวงพิชัยวารี (เจ้าสัวมั่ง แซ่อึ้ง) บิดาของเจ้าพระยานิกรบดินทร ชุมชนย่านนี้ นอกจากชาวจีนแล้ว ยังเป็นที่อยู่อาศัยของทั้งชาวโปรตุเกส ชาวมุสลิม ชาวไทย และยังมีพระภิกษุจีน พำนักอยู่ด้วย ชาวบ้านจึงเรียกย่านนี้ว่า ชุมชนกะตี่จีน หรือกุฎีจีน

การก่อสร้างพระอารามเริ่มลงมือเมื่อปีระกา พ.ศ.๒๓๖๘ เป็น ปีที่ ๒ ในสมัยรัชกาลที่ ๓ แล้วถวายเป็นพระอารามหลวง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า “วัดกัลยาณมิตร” ใน พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓ บันทึกไว้ว่า

เจ้าพระยานิกรบดินทร์มหินทรมหากัลยาณมิตร

“...เจ้าพระยานิกรบดินทรยกที่บ้านเดิมของท่าน แล้วซื้อที่บ้านข้าราชการและบ้านเจ้าสัว เจ้าภาษี นายอากรอื่นอีกหลายบ้าน สร้างเป็นวัดใหญ่ พระราชทานชื่อ วัดกัลยาณมิตร แต่พระวิหารใหญ่เป็นของหลวง...”

นามพระราชทานวัดว่า “วัดกัลยาณมิตร” ที่หมายถึง มิตรดี หรือ เพื่อนดี เพื่อนผู้มีกัลยาณมิตร คงมาจากความสัมพันธ์ส่วนพระองค์ที่มีต่อเจ้าพระยานิกรบดินทร ผู้สร้างวัดนี้ ซึ่งได้ถวายตัวเป็นข้าหลวงเดิม ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมาตั้งแต่พระองค์ยังดำรง พระยศในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ เป็นพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ประทับอยู่ที่วังท่าพระ ทรงกำกับราชการกรมท่า เจ้าพระยานิกรบดินทรได้เข้านอกออกในวังท่าพระทุกวัน จนคุ้นเคยสนิทสนมกับข้าในวัง โดยเฉพาะห้องเครื่องเพราะท่านเป็นผู้จัดทำแกงจืดอย่างจีนที่

หลวงพ่อโต (พระพุทธรูปรัตนนายก)

พระพุทธรูปปางป่าเลไลย์

เรียกว่า “เกาเหลา” ถวายเสด็จในกรมฯ เลียงบรรดาเจ้านายข้าราชการที่เมื่อออกจากเฝ้า
ทูลละอองธุลีพระบาทรัชกาลที่ ๒ แล้ว ส่วนมากมักแวะมาพักและรับประทานอาหารว่างที่วังท่าพระ
ก่อน

เสด็จในกรมฯ ทรงค้าขายทางสำเภาด้วย ทำให้เจ้าพระยานิกรบดินทรได้ค้าขายสำเภาร่วมกับ
พระองค์ทั้งก่อนและภายหลังเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ และจะเห็นได้จากการที่ทรงพระกรุณาโปรด

เกล้าฯ ให้สร้างพระวิหารหลวงพระราชทานช่วย เมื่อเจ้าพระยานิกรบดินทรสร้างวัดถวายเป็นพุทธบูชา ด้วยทรงพระเมตตากรุณารักใคร่เป็นพิเศษ พร้อมกับเสด็จพระราชดำเนินก่อพระฤกษ์พระโต เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ.๒๓๘๐ พระราชทานเป็นพระประธานในพระวิหารหลวง พระพุทธรูปขนาดใหญ่องค์นี้เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นลงรักปิดทองปางมารวิชัย ด้วยมีพระราชประสงค์จะให้เหมือนกรุงเก่า คือ มีพระโตอยู่นอกกำแพงเมือง อย่างเช่น วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ยังโปรดเกล้าฯ ให้หล่อพระพุทธรูปปางป่าเลไลย์ พระราชทานช่วยเป็นพระประธานในพระอุโบสถ และสร้างศาลาการเปรียญพระราชทานช่วยเจ้าพระยานิกรบดินทร ผู้เป็นกัลยาณมิตรของพระองค์

ครั้งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ เสด็จขึ้นครองราชย์โปรดเกล้าฯ ให้สร้างหอไตร ณ วัดกัลยาณมิตร เมื่อ พ.ศ.๒๔๐๘ พระราชทานนามว่า “หอพระธรรมมณเฑียรเถลิงพระเกียรติ” ทั้งนี้ เพื่อเฉลิมพระเกียรติแห่งพระบรมราชมาตามหัยยิกา กรมพระศรีสุดารักษ์ (แก้ว) ผู้เป็นพระเชษฐภคินี ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และพระบรมราชมาตามหัยยิกาธิบตีพระภักดา ในกรมพระศรีสุดารักษ์ (ขรัวเงิน) ซึ่งเป็นพระชนนีและพระชนกในสมเด็จพระศรีสุริเยนทราธิบดี (เจ้าฟ้าบุญรอด) พระอัครมเหสีในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเป็นพระราชชนนีในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างตรงบริเวณที่จอดแพของสมเด็จพระศรีสุดารักษ์มาก่อน เพื่อประกอบพระราชกุศลตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบรมเชษฐาธิราช กับทั้งเป็นการปูนบำเหน็จเชิดชูเกียรติของเจ้าพระยานิกรบดินทรด้วย [ในรัชกาลที่ ๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนพระยาราชนิสิต (โต) เป็นเจ้าพระยานิกรบดินทร มหิทธิมหา กัลยาณมิตรฯ ที่สมุหนายก สำเร็จราชการทั้งปวงในกรมมหาดไทย] นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามพระพุทธรูปที่

ประดิษฐานในพระวิหารหลวง ซึ่งเดิมเรียกว่า “พระโต” ว่า “พระพุทธรูปไตรรัตน์นายก” นามพระราชทานเหมือนกันกับที่พระราชทาน “พระโต” วัดพนัญญะเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ เมื่อพระองค์เสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐินหลวงพระราชทาน ณ วัดกัลยาณมิตร เมื่อ พ.ศ.๒๔๔๕ นั้น ทรงทราบในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบรมราชชนก ในการที่ทรงสร้างหอพระธรรมมณเฑียรเถลิงพระเกียรติ จึงมีพระราชดำริถามถึง และมีพระบรมราชโองการว่า หากหอพระธรรมมณเฑียรเถลิงพระเกียรติทรุดโทรมลงเมื่อใด ให้กราบบังคมทูล แล้วจะทรงซ่อมแซมด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และต่อมาเจ้าพระยารัตนบดินทร์ (รอด กัลยาณมิตร บุตรเจ้าพระยานิกรบดินทร์) กราบบังคมทูลถึงความชำรุดทรุดโทรมของวัดและขาดทุนทรัพย์ในการซ่อมแซม จึงโปรดเกล้าฯ ให้กรมโยธาธิการจัดการซ่อมแซม

ยังมีเอกสารร่วมสมัยรัชกาลที่ ๕ ที่กล่าวถึงวัดกัลยาณมิตรได้อย่างน่าสนใจ คือ “นิราศยี่สาร” ผลงานร้อยกรองของนายกุหลาบ หรือ ก.ศ.ร.กุหลาบ นักคิด นักเขียนและนักหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทสำคัญมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ - รัชกาลที่ ๖

“นิราศยี่สาร” ของนายกุหลาบเขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๒๒ ขณะนั้นนายกุหลาบอายุ ๔๕ ปี เป็นการเดินทางโดยเรือจากกรุงเทพฯ ไปตำบลยี่สาร เพื่อนมัสการปูชนียสถานและพระพุทธรูปสำคัญสำนวนกลอนนิราศของนายกุหลาบอาจไม่ดีนักเมื่อเทียบงานกวีนิราศของท่านอื่นๆ แต่เมื่อศึกษาคคุณค่าทางประวัติศาสตร์โบราณคดีแล้วมีอยู่เต็มเปี่ยม ดังที่พรรณนาไว้ในกลอนนิราศยี่สารตอนที่เรือล่องเข้าปากคลองบางกอกใหญ่ผ่านหน้าบ้านหมอบรัดเลย์ มิชชันนารีชาวอเมริกัน ซึ่งฝั่งตรงข้ามบ้านหมอบรัดเลย์ก็คือวัดกัลยาณมิตร ว่า

แฉกหน้าวัดกัลยาณวาทน์	โบสถ์๑๑สูงเยี่ยมเทียมไฉไล
อุโบสถ๑๑พุทธรูปละเอียด	ทั้งโตใหญ่ใหญ่๑๑แฉกหน้าตั้งดู
เก็บบลักรูปเจ้าพระยาบางเขิน	สูงทะเก็บบลักรูปไหนไม่มีสู้
ได้ทราบความตามเหตุสังเกตรู้	คือท่านผู้ที่บรรณเจ้าพระยา
นิกรบดินทรระดมพระ	ท่านเสด็จทัพยี่สิบสี่พันหกหมื่น
สร้างอารามนามวัดกัลยา	ถวายแก่ราชทัณฑ์พระทรงธรรม
ซึ่งบำรุงกรุงเทพในที่สาม	ครองสยามนครวัดเป็นเขตจรณันท์
ประทานนามตามเหตุพิไลศรัสน์	ชื่อวัดกัลยาณะมิตรประสิทธิ์พร ฯ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานรูปหล่อทรงเครื่องจอมพลทหารมหาดเล็กของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานธรรมาสน์ สลักกลดลายปิดทองประดับมุกและกระจก เนื่องในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงบรรจุพระอุณาโลมพระพุทธไตรรัตนนายก ซึ่งเป็นทองคำหนัก ๔๐ บาท แต่น่าเสียดายที่มีคนมาลักลอบขโมยไป

ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐิน เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๐ และ พ.ศ.๒๕๑๙

ต่อมาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ พร้อมด้วยพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ พระธิดาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ไปทรงปิดทององค์พระพุทธรูปรัตนนายก พระประธานประจำพระวิหารหลวง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๐

โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ไปทรงยกช่อฟ้าพระวิหารหลวง เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๔๒

วัดกัลยาณมิตรเป็นพระอารามหลวงขนาดใหญ่ มีผังวัดที่แบ่งเขตพุทธาวาสและสังฆาวาสอย่างชัดเจน มีถนนคั่นระหว่างพื้นที่ทั้งสองส่วน เขตพุทธาวาสอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จากริมฝั่งแม่น้ำขึ้นมาผ่านศาลาจัตุรมุข (ท่าฉนวน) มีทางเดินเข้าสู่ลานกว้าง มีศาลาเก๋งจีน ๒ หลัง สองฝั่งทางเดินทั้งสองด้านของศาลาเก๋งจีน มีพระเจดีย์แบบพิเศษ ๒ องค์ คือ พระเจดีย์ทรงระยยอดปราสาท และพระเจดีย์ทรงเครื่องหินอ่อน ทางทิศตะวันออกเป็นที่ตั้งของตึกหินและศาลาการเปรียญ ผ่านศาลาเก๋งจีน เข้าสู่ศาลาตรีมุข เข้ามาภายในกำแพงแก้วเขตพุทธาวาสที่มีพระอุโบสถ พระวิหารหลวง พระวิหารน้อย และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ เช่น หอพระธรรมมณเฑียรเถลิงพระเกียรติ หอระฆัง ส่วนเขตสังฆาวาสมีอาคารหมู่กุฏิ คณะต่างๆ และอาคารเจ้าพระยานิกรบดินทร

พระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยใหญ่ที่สุดในกรุงเทพมหานคร มีขนาดหน้าตักกว้าง ๑๑.๗๕ เมตร สูง ๑๕.๔๔ เมตร เรียกกันว่า “พระพุทธรไตรรัตนนายก” หรือ “พระโต” หรือ “หลวงพ่โต” ส่วนคนจีนจะเรียกว่า “ซำปอกง” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๘๐ พระราชทานช่วยเจ้าพระยานิกรบดินทร์ (โต กัลยาณมิตร) ด้านหน้าของพระพุทธรูปประดิษฐาน รูปหล่อ พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และภาพเจ้าพระยานิกรบดินทร์มหินทรมหากัลยาณมิตร

พระพุทธรไตรรัตนนายก วัดกัลยาณมิตร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้จำลองมาจากหลวงพ่โต วัดพนัญเชิง อโยธยา ซึ่ง สร้างปี พ.ศ. ๑๘๙๗ มีขนาดหน้าตักกว้าง ๒๐.๑๗ เมตร สูง ๑๙ เมตร เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย

พระพุทธรูปไตรรัตนนายก วัดกัลยาณมิตร

รูปหล่อ และ พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ภาพเจ้าพระยาอินทรวิเชียร (เจ้าอินท) ฤทธิเดช ด้านหน้าพระพุทธรูปไตรรัตน์นายก

วัดถุมงคล เหรียญหลวงพ่อดโต (ชำปอกง) วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ปี ๒๔๖๘ เป็นอีกเหรียญ “พระพุทธรูปล้ำค่า” ที่ได้รับความนิยมของนักสะสมพระเครื่อง เหรียญปั๊มรูปองค์หลวงพ่อดโตหรือ พระพุทธไตรรัตนนายก ประทับนั่งปางมารวิชัย บนอาสนะฐานบัว ๒ ชั้น อยู่ภายในซุ้มเรือนแก้วที่แกะลวดลายเป็นรูปพญานาค ด้านบนเป็นรูปดวงแก้วเปล่งรัศมี และ ข้างเหรียญแกะลายกนกอย่างงดงาม ด้านล่างบอกพ.ศ.๒๔๖๘ ส่วนด้านหลังมีตัวอักษรไทย “หลวงพ่อกัลยา” มีภาษาจีน ๔ ตัว หมายถึง “ชำปอกง” มีตัวอักษรไทย “ภ ภา” และอักขระขอม ส่วนขอบข้างเป็นแบบเลื่อยฉลุตัดปีกออก พระสุนทรสมาจาร (พรหม อินทโชติ) ได้สร้างขึ้นเป็นที่ระลึกเมื่อครั้งทำการปฏิสังขรณ์ปิดทององค์พระและฐานพระ พุทธไตรรัตนนายก หลังปฏิสังขรณ์แล้วได้จัดงานสมโภช ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ ในโอกาสนี้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เสด็จพระราชดำเนินทรงบรรจุทองอุณาโลมที่พระพักตร์พระพุทธไตรรัตนนายก และทรงปิดทองพระพุทธไตรรัตนนายกหลวงพ่อดโต เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ ณ วัดกัลยาณมิตร

พระพุทธป่าเลไลยก์พระพุทธรูปหล่อปางป่าเลไลยก์ พระประธานภายในพระอุโบสถ
วัดกัลยาณมิตร พระวรกายได้สัดส่วนงดงามตามแบบพระพุทธรูปที่สร้างในรัชกาลที่ ๓ เบื้องพระบาท
พระพุทธรูปข้างขวามีรูปหล่อช้างปาลีไลยก์หมอบที่พื้น ชูวงถึอกระบอกน้ำ และข้างซ้ายมีสิงถึอ
รงผึ้ง ส่วนด้านหน้าคือพระพุทธรูปหล่อปางสมาธิรองพระประธานภายในพระอุโบสถ

พระพุทธรูปป่าเลไลยก์

พระอุโบสถ และ ใบเสมาคู่

โบเสมาคู่

ด้านหลังของพระอุโบสถ มีพระเจดีย์เหลี่ยม

พระวิหารหลวง ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปไตรรัตน์นายก

หอพระธรรมมณเฑียรเถลิงพระเกียรติ ที่เก็บพระไตรปิฎก

หน้าบัน หอพระธรรมมณเฑียรเถลิงพระเกียรติ

หอรระฆัง

หากกล่าวถึงระฆัง ณ วัดกัลยาณมิตร แล้วนั้น ดูเหมือนจะมีความผูกพันอยู่กับพระสุนทรสมาจาร (พรหม อินทโชติ) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดกัลยาณมิตร ในสมัยที่พระวินัยกิจโกศล (ตรี จันทสโร) เป็นเจ้าอาวาสวัดรูปที่ ๗ คือนิ่งท่านเจ้าคุณสุนทรฯ ได้ฝันว่า มีผู้เฒ่าผู้แก่มาหาว่า ทุกสิ่งทุกอย่างท่านก็ยกขึ้นหมดแล้ว แต่ยังมีอีกสิ่งหนึ่ง ทำไมท่านจึงไม่ยกขึ้นเล่า พุดท่านนั้นผู้เฒ่าผู้นั้นก็หายไป

ต่อมา ท่านเจ้าคุณสุนทรฯ ได้เล่าความฝันนี้ให้ ท่านพระครูสุนทรภาณุโกศล (ทับ) ฟัง และถามว่า ยังมีสิ่งใดอีกบ้างที่ท่านยังไม่ได้ยกขึ้น ท่านพระครูสุนทรภาณุโกศล (ทับ) ตอบว่า สิ่งอื่นก็ไม่เห็นมีอะไร นอกจากระฆังเก่าใบหนึ่งซึ่งเก็บรักษาไว้ในวิหารเล็กนานตั้ง ๔๐ ปีมาแล้ว เห็นควรสร้างหอขึ้นใหม่ ท่านเจ้าคุณสุนทรฯ ก็เห็นชอบด้วย จึงมอบหมายให้ท่านพระครูสุนทรภาณุโกศล (ทับ) เป็นผู้ออกแบบแปลนและคุมงานก่อสร้าง พอสร้างเสร็จก็นำระฆังเก่าโบราณนั้นมาแขวนไว้ที่หอนี้

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ พระสุนทรสมาจาร (พรหม อินทโชติ) ได้ดำเนินการสร้างระฆังใบใหญ่ขึ้น ความสูงแต่ปากระฆังถึงบัว ๒.๔๖ เมตร แต่ตัวนาถถึงยอด ๑.๓๗ เมตร ความสูงแต่ปากระฆังถึงยอดสุด ๓.๘๓ เมตร ปากระฆังกว้าง ๑.๘๓ เมตร ได้ให้ช่างไทยหล่อหนึ่งครั้งไม่สำเร็จ จึงให้ช่างญี่ปุ่นชื่อนายฟูจิوارา ก่อหล่อได้อิฐฐานขอพรพระพุทธรูปรัตนนายก “ซำปอกง” แล้วจึงทำการหล่อ แต่ต้องหล่อถึง ๓ ครั้งจึงสำเร็จ

ในการหล่อระฆังครั้งนี้ ได้ทำการสร้างเหรียญปั๊มพระพุทธรูปรัตนนายกขึ้นเป็นที่ระลึกขึ้นด้วย เป็นเหรียญปั๊ม ด้านหน้าเป็นรูปองค์พระพุทธรูปปฏิมากรพระพุทธรูปรัตนนายก ประทับนั่งปางมารวิชัยบนอาสนะฐานบัว ๒ ชั้น เบื้องบนเป็นดวงแก้วเปล่งรัศมี ด้านข้างมีอักษรจีน ๒ ตัว และที่บริเวณพระชานุ (เข่า) ทั้งสองข้างอีก ๒ ตัว อ่านได้ว่า “ซำปอกง” ได้หุเหรียญเป็นอักษรไทยว่า “หลวงพ่อกัลยา” ส่วนด้านหลังตรงกลางเป็นรูประฆัง และได้ระฆังเป็นตัวเลขปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ที่สร้างเหรียญด้านบนได้หุเหรียญเป็นอักษรขอม

พระเจดีย์ทรงชะยอดปรางค์ และพระเจดีย์ทรงเครื่องหินอ่อน

พระเจดีย์ทรงชะยอดปรางค์ และ พระเจดีย์ทรงเครื่องหินอ่อน

★ เจ้าอาวาสวัดกัลยาณมิตร

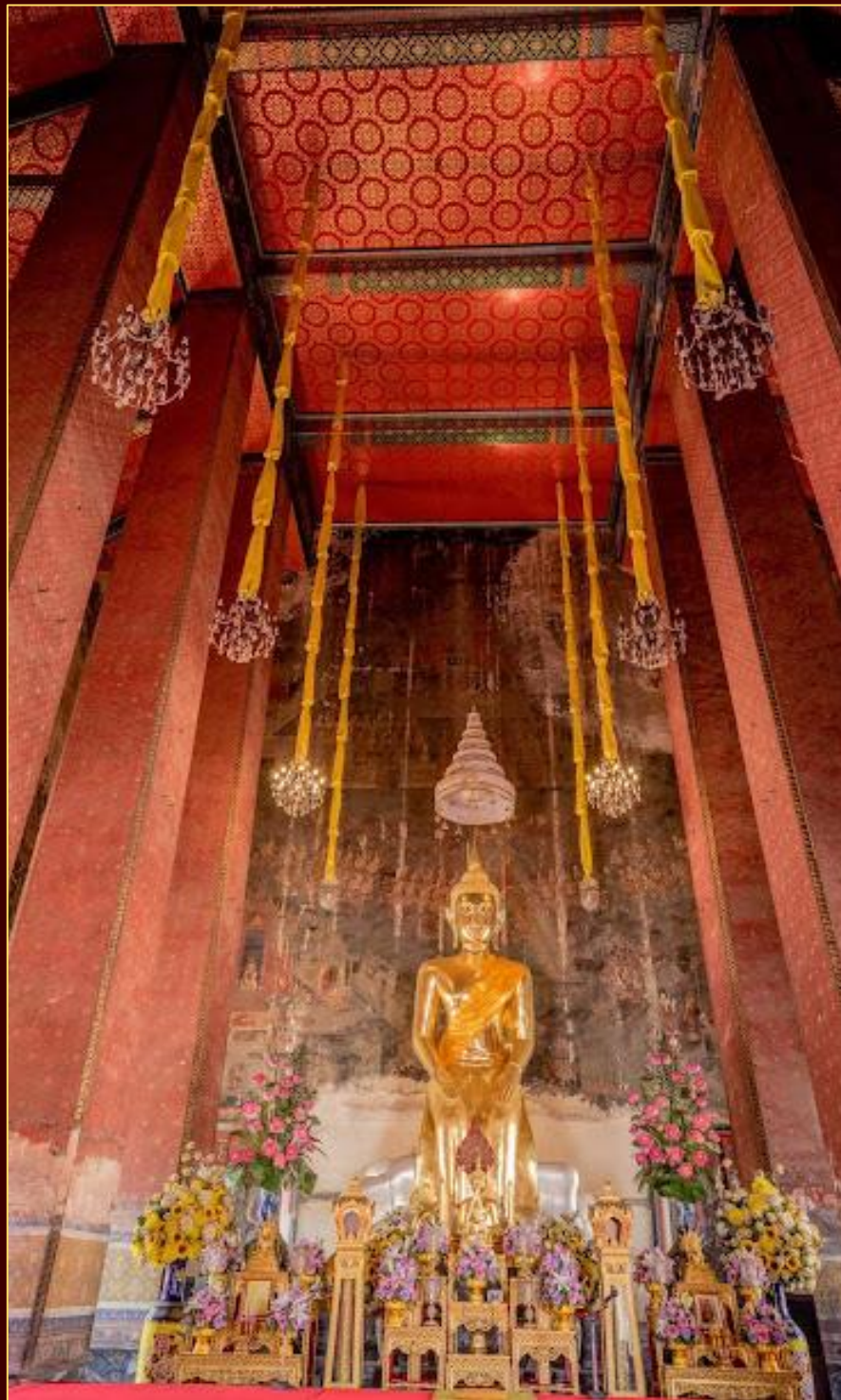
ในระยะเวลา ๑๗๖ ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ.๒๓๗๙ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาราธนาพระพิมลธรรม (พร) จากวัดราชบูรณะ กรุงเทพมหานคร มาเป็นเจ้าอาวาสวัดกัลยาณมิตร ในอดีตวัดกัลยาณมิตรมีพระราชาคณะที่เป็นเจ้าอาวาสปกครองพระอาราม ๙ รูปตามลำดับ ดังนี้

๑. พระพิมลธรรม (พร) พ.ศ.๒๓๗๙ - ๒๓๘๕
๒. พระญาณรังษี (สิน) พ.ศ.๒๓๘๕ - ๒๓๙๔
๓. พระธรรมเจดีย์ (เนียม ป.ธ.๗) พ.ศ.๒๓๙๔ - ๒๔๒๖
๔. พระปริยัติบัณฑิต (ครุฑ ป.ธ.๗) พ.ศ.๒๔๒๖ - ๒๔๓๖
๕. พระวิเชียรคุณาธาร (โสตร์) พ.ศ.๒๔๓๖ - ๒๔๓๗
๖. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (เปี้ย จนฺทสิริ ป.ธ.๕) พ.ศ.๒๔๓๘ - ๒๔๖๔
๗. พระวินัยกิจโกศล (ตรี จนฺทสโร ป.ธ.๗) (ชั้นราชในนามเดิม) พ.ศ.๒๔๖๔ - ๒๔๘๙
๘. พระราชปริยัติ (สุวรรณ โฆสโก ป.ธ.๘) พ.ศ.๒๔๙๒ - ๒๕๒๘
๙. พระราชสังวรวิมล (พร ยโสธโร ป.ธ.๗) พ.ศ.๒๕๒๙ - ๒๕๔๒

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ พระพรหมกวี (ประกอบ ธมฺมเสฏฺฐ) ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดกัลยาณมิตร รูปที่ ๑๐ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๔)

ภาพ ปุชณียวัตถุและสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจ
ภายในวัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหาร

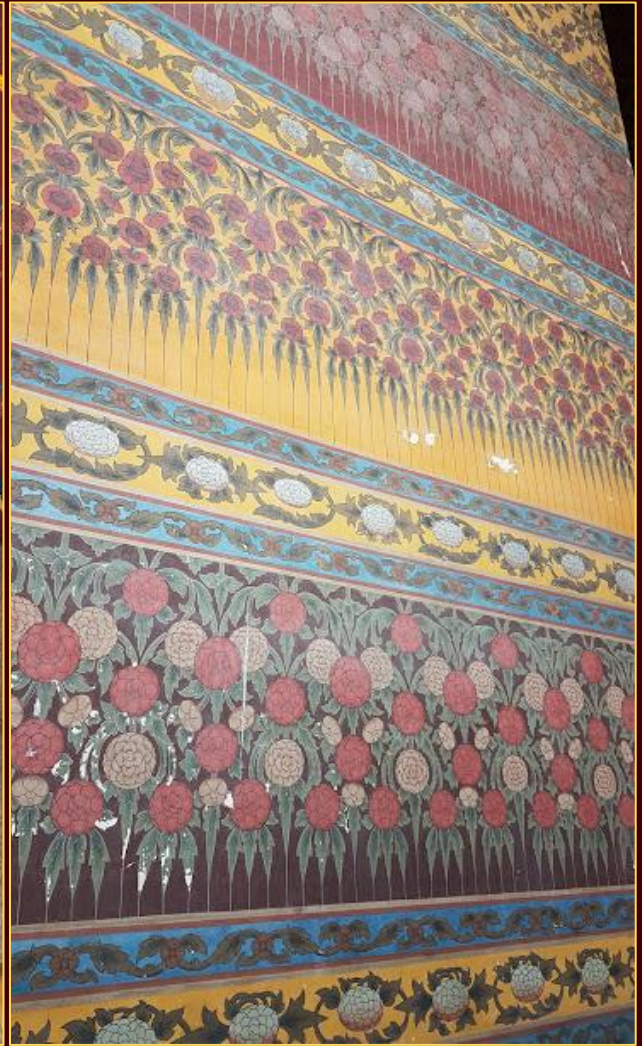

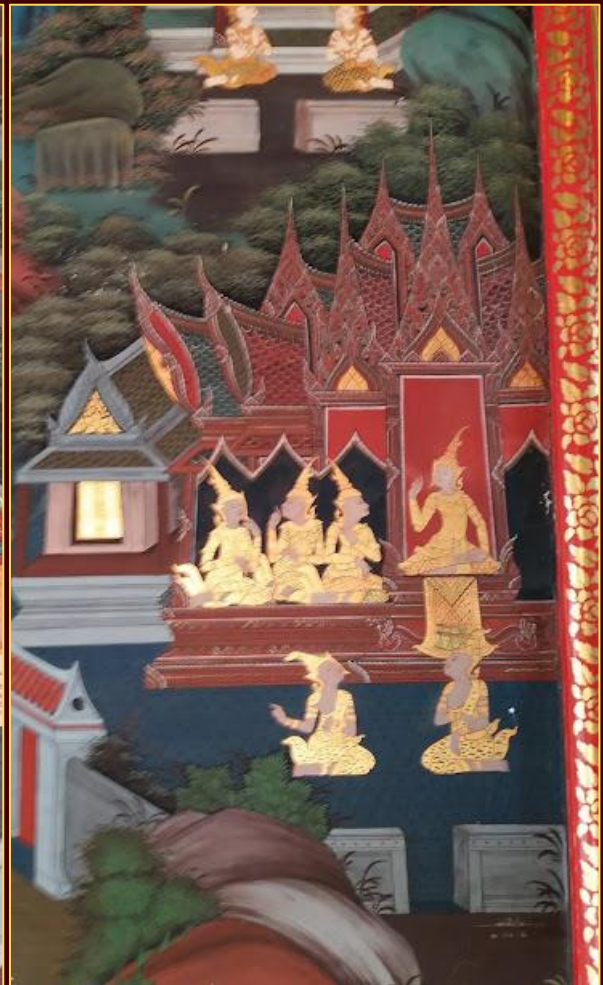

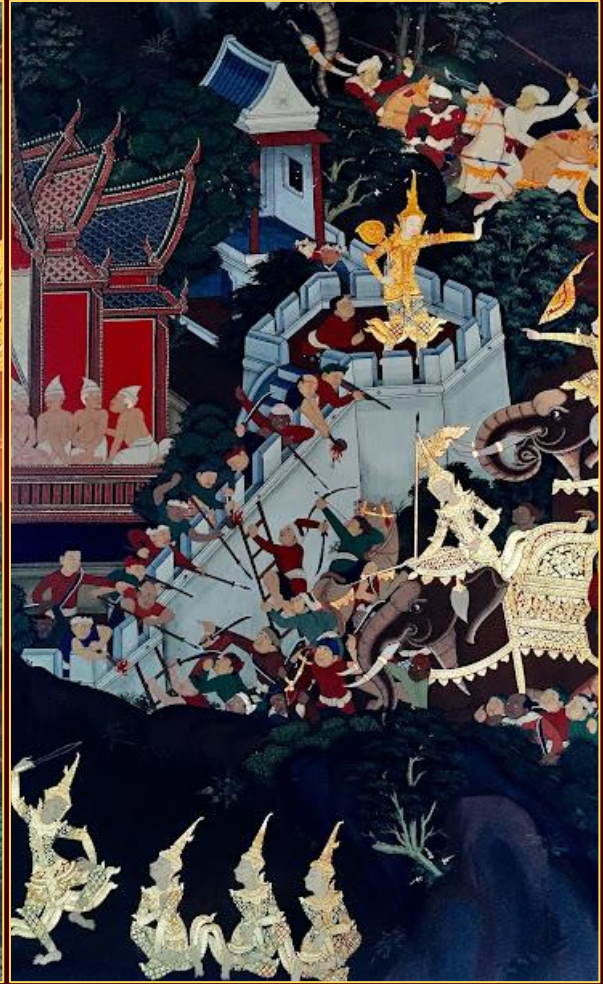

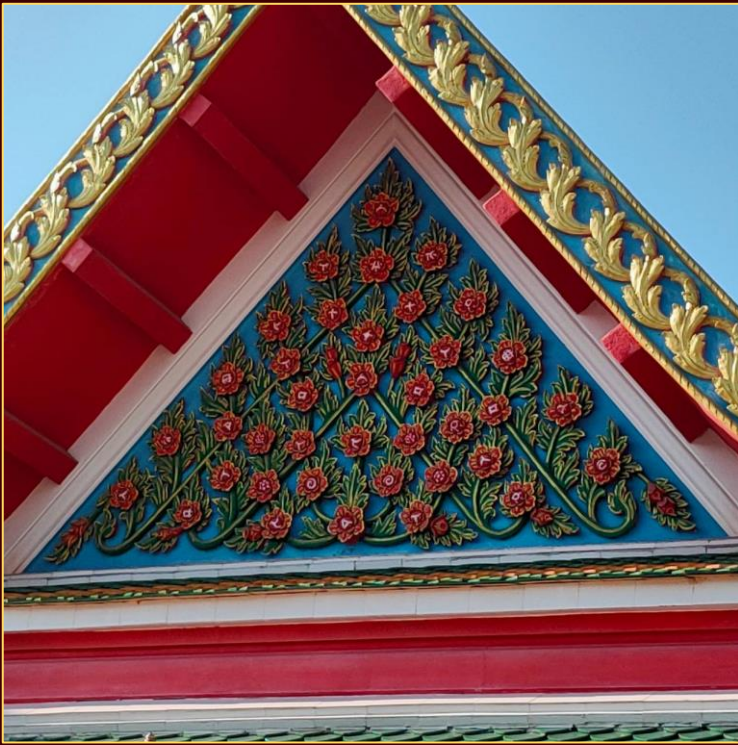

ที่มา : Watkanlayanamitra, <http://watkanlayanamitra.blogspot.com/> ,

ประวัติ วัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหาร, โพสต์ 24 October 2012.

Watkanlayanamitra, <http://watkanlayanamitra.blogspot.com/> , ลำดับเจ้าอาวาส

วัดกัลยาณมิตร, โพสต์ 24 October 2012.

ลานธรรมจักร, <http://www.dhammajak.net/> , พระพุทธไตรรัตนนายก สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่

วัดกัลยาณมิตร, โพสต์ 25 ธันวาคม ค.ศ. 2008.

อภิญา.คอม, <http://forums.apinya.com/> , พระพุทธไตรรัตนนายกหรือหลวงพ่โต

วัดกัลยาณมิตร, โพสต์ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2559.

จรัญธุ์ ประเสริฐทรัพย์, The Cloud, <https://readthecloud.co/> , เปิดบ้านหลังสุดท้าย

ของอดีตข้าหลวงใหญ่มณฑลพายัพ เซย กัลยาณมิตร (แหล่งท่องเที่ยวเชิง

ประวัติศาสตร์บ้านเจ้าพระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์) , โพสต์ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2563.

Wongnai, <https://www.wongnai.com/> , ภาพวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร.

Google, <https://www.google.com/maps/> , ภาพวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร.

amuletheritage.com